

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (septītā palāta)

2023. gada 21. decembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Policijas un tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās – Pamatlēmums 2002/584/TI – Eiropas apcietināšanas orderis – 4.a panta 1. punkts – Nodošanas starp dalībvalstīm procedūra – Izpildes nosacījumi – Fakultatīvas neizpildīšanas pamats – Izņēmumi – Obligāta izpilde – Aizmuguriski piespriests sods – Jēdziens “lietas izskatīšana, kurā pieņemts nolēmums” – Attiecīgā persona, kas nav piedalījusies klātienē ne pirmajā, ne apelācijas instancē – Valsts tiesiskais regulējums, kurā aizmuguriska nolēmuma gadījumā paredzēts absolūts attiecīgās personas nodošanas aizliegums – Atbilstīgas interpretācijas pienākums

Lietā C-397/22

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Kammergericht Berlin* (Berlīnes Augstākā tiesa, Vācija) iesniegusi ar 2022. gada 14. jūnija lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2022. gada 15. jūnijā, procesā saistībā ar Eiropas apcietināšanas ordera izpildi pret

LM

piedaloties

Generalstaatsanwaltschaft Berlin,

TIESA (septītā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs F. Biltšens [*F. Biltgen*] (referents), tiesneši N. Vāls [*N. Wahl*] un M. L. Arasteja Saūna [*M. L. Arastey Sahún*],

ģenerāladvokāts: P. Pikamēe [*P. Pikamäe*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

- Vācijas valdības vārdā – *J. Möller, P. Busche, M. Hellmann* un *R. Kanitz*, pārstāvji,
- Polijas valdības vārdā – *B. Majczyna*, pārstāvis,

* Tiesvedības valoda – vācu.

– Eiropas Komisijas vārdā – *S. Grünheid* un *H. Leupold*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerālvokāta uzklauššanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerālvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 2002. gada 13. jūnija Pamatlēmuma 2002/584/TI par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm (OV 2002, L 190, 1. lpp.), kas grozīts ar Padomes 2009. gada 26. februāra Pamatlēmumu 2009/299/TI (OV 2009, L 81, 24. lpp.; turpmāk tekstā – “Pamatlēmums 2002/584”), 4.a panta 1. punktu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā par tāda Eiropas apcietināšanas ordera izpildi Vācijā, kas izdots attiecībā uz Polijas valstspiederīgo, lai Polijā izpildītu brīvības atņemšanas sodu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Pamatlēmuma 2022/584 1. pantā “Eiropas apcietināšanas ordera definīcija un pienākums to izpildīt” ir noteikts:
 - “1. Eiropas apcietināšanas orderis ir tiesas nolēmums, ko izsniedz dalībvalsts, lai cita dalībvalsts apcietinātu un nodotu pieprasīto personu kriminālvajāšanas veikšanai vai lai izpildītu brīvības atņemšanas sodu, vai arī lai piemērotu ar brīvības atņemšanu saistītu drošības līdzekli.
 2. Dalībvalstis izpilda ikvienu Eiropas apcietināšanas orderi, pamatojoties uz savstarpējas atzišanas principu un saskaņā ar šī pamatlēmuma noteikumiem.
 3. Šis pamatlēmums groza [negroza] pienākumu ievērot pamattiesības un tiesību pamatprincipus, kā tie minēti [LES] 6. pantā.”
- 4 Šī pamatlēmuma 4.a panta “Aizmuguriski nolēmumi” 1. punktā ir noteikts:

“Tāpat izpildes tiesu iestāde drīkst atteikties izpildīt Eiropas apcietināšanas orderi, kas izdots, lai izpildītu brīvības atņemšanas sodu vai piemērotu ar brīvības atņemšanu saistītu drošības līdzekli, ja nolēmums pieņemts aizmuguriski, izņemot gadījumus, kad Eiropas apcietināšanas orderī norādīts, ka saskaņā ar turpmākām izsniegšanas dalībvalsts tiesību aktos paredzētām procesuālajām prasībām attiecīgā persona:

 - a) vai nu savlaicīgi:
 - i) saņēma pavēsti un tādējādi tika informēta par tās lietas izskatīšanas plānoto dienu un vietu, kurā pieņemts spriedums, vai ar citiem līdzekļiem saņēma oficiālu informāciju par minētās lietas izskatīšanas plānoto dienu un vietu tādā veidā, ka ir nepārprotami konstatēts, ka attiecīgā persona zināja par paredzēto lietas izskatīšanu,

un

ii) tika informēta par to, ka spriedums var tikt pieņemts aizmuguriski;

[..].”

Vācijas tiesības

- 5 1982. gada 23. decembra *Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen* (Likums par starptautisko savstarpējo tiesisko palīdzību krimināllietās; *BGBI.* 1982 I, 2071. lpp.) redakcijā, kas publicēta 1994. gada 27. jūnijā (*BGBI.* 1994 I, 1537. lpp.; turpmāk tekstā – “*IRG*”), 83. panta 1. punkta 3. apakšpunktā ir paredzēts:

“Izdošana nav pieļaujama, ja:

[..]

3. tā tiek prasīta soda izpildei, ja notiesātā persona klātienē nav piedalījusies tiesas sēdē, kurā pieņemts notiesājošs nolēmums [..].”

Polijas tiesības

- 6 *Kodeks postępowania karnego* (Kriminālprocesa kodekss) 139. panta 1. punktā būtībā ir paredzēta iespēja veikt izsniegšanu tādas personas zināmajā adresē, kura nav paziņojusi savu jauno adresi.
- 7 Saskaņā ar Kriminālprocesa kodeksa 75. panta 1. punktu minētajai personai ir pienākums kriminālprocesā dzīvesvietas maiņas gadījumā paziņot savu jauno adresi.

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 8 Polijas iestādes vērsās *Kammergericht Berlin* (Berlīnes Augstākā tiesa, Vācija), kas ir iesniedzējtiesa, ar pieteikumu par tāda Eiropas apcietināšanas ordera izpildi, kuru 2021. gada 26. jūlijā attiecībā uz Polijas pilsoni bija izdevusi *Sąd Okręgowy w Poznaniu* (Poznaņas apgabaltiesa, Polija). Šis Eiropas apcietināšanas orderis ir vērst uz attiecīgās personas apcietināšanu un nodošanu šīm iestādēm, lai izpildītu brīvības atņemšanas sodu uz sešiem mēnešiem, kuru ar 2020. gada 25. februāra spriedumu piespriedusi *Sąd Rejonowy w Pile* (Pilas rajona tiesa, Polija) un no kura vēl ir izpildāmi pieci mēneši un 29 dienas.
- 9 Ar 2020. gada 16. jūnija spriedumu *Sąd Okręgowy w Poznaniu* (Poznaņas apgabaltiesa, Polija), neizskatot lietu pēc būtības, noraidīja apelācijas sūdzību, ko attiecīgā persona bija iesniegusi par šo spriedumu.
- 10 Nav strīda par to, ka attiecīgā persona nav piedalījusies klātienē lietas izskatīšanā nedz pirmajā instancē, nedz apelācijas instancē un to nav arī pārstāvējis advokāts.
- 11 Pavēsti ierasties pirmajā instancē un pirmās instances sprieduma pamatojumu attiecīgā persona saņēma adresē, kuru tā aizturēšanas laikā bija norādījusi kompetentajām Polijas iestādēm kā savu pastāvīgo dzīvesvietu. Savukārt pavēsti ierasties apelācijas instancē, kas nosūtīta uz šo adresi,

saņēma nevis attiecīgā persona, kura bija iesniegusi apelācijas sūdzību, bet gan tās partnere, kura arī dzīvo minētajā adresē. Polijas iestādes nevarēja pierādīt, ka viņa to faktiski ir nodevusi attiecīgajai personai.

- 12 2021. gada 25. augustā attiecīgā persona tika aizturēta Berlīnē (Vācija) un, pamatojoties uz pamatlietā aplūkoto Eiropas apcietināšanas orderi, tai tika piemērots iepriekšējs apcietinājums. Tad tā paziņoja, ka nepiekrīt vienkāršotai nodošanas Polijas iestādēm procedūrai.
- 13 2021. gada 1. septembrī iesniedzējtiesa izdeva rīkojumu par attiecīgās personas apcietināšanu, lai to nodotu Polijas iestādēm.
- 14 *Generalstaatsanwaltschaft Berlin* (Berlīnes Ģenerālprokuratūra, Vācija), saņēmusi no attiecīgās izsniegšanas tiesu iestādes precizējumus par konkrētajiem apstākļiem, kādos attiecīgā persona saņēma uzaicinājumu, attiecīgo personu atbrīvoja un lūdza iesniedzējtiesu atcelt apcietināšanas orderi nolūkā veikt izdošanu un atzīt attiecīgās personas nodošanu par prettiesisku, pamatojoties uz to, ka *IRG* 83. panta 1. punkta 3. apakšpunkts, ar kuru Vācijas tiesībās ir transponēts Pamatlēmuma 2002/584 4.a pants, esot šādas nodošanas šķērslis.
- 15 Ar 2021. gada 24. septembra rīkojumu iesniedzējtiesa atcēla pamatlietā aplūkoto apcietināšanas orderi attiecībā uz jau atbrīvotās attiecīgās personas izdošanu. Lai gan iesniedzējtiesa uzskatīja, ka šajā gadījumā ir izpildīts nodarījuma abpusējas sodāmības nosacījums, kuram ir pakļauta šāda nodošana un ar kuru tiek pārbaudīts, vai inkriminētie nodarījumi ir noziedzīgs nodarījums abās dalībvalstīs, kurām ir jāsadarbojas, tā nolēma apturēt lietas izskatīšanu attiecībā uz pieteikumu atzīt attiecīgās personas nodošanu par prettiesisku.
- 16 Pirmām kārtām, iesniedzējtiesa jautā, vai apstākļi, ka attiecīgajai personai adresēto pavēsti ierasties apelācijas instancē ir saņēmusi šīs personas partnere, atbilst Pamatlēmuma 2002/584 4.a panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punktā paredzētajām prasībām.
- 17 Iesniedzējtiesa uzskata, ka Tiesas judikatūra, kas izriet no 2016. gada 24. maija sprieduma *Dworzecki* (C-108/16 PPU, EU:C:2016:346), saskaņā ar kuru pavēstes ierasties uz tiesas sēdi saņemšana, ko veic attiecīgās personas mājsaimniecības pilngadīgs loceklis, ir pietiekama tikai tad, ja izdotais Eiropas apcietināšanas orderis ļauj pārliecināties, ka un, attiecīgā gadījumā, kad šī pilngadīgā persona ir faktiski nodevusi šo pavēsti attiecīgajai personai, būtu pārāk ierobežojoša. Iesniedzējtiesas skatījumā ir drīzāk jāpieņem, ka principā pilngadīgi vienas mājsaimniecības locekļi nodod viņiem attiecīgi paredzētos sūtījumus un ka tāpat tiesībaizsardzības iestādes, neņemot vērā attiecīgās mājsaimniecības iekšējos procesus, nevar pierādīt, ka pavēste ierasties tiesā faktiski ir tikusi nodota attiecīgajai personai. Ja šādas prezumpcijas nav, šķērslis šādai nodošanai, kas izpaužas kā aizmuguriska notiesāšana, būtu “nepārvarams”.
- 18 Tādējādi iesniedzējtiesa uzskata, ka pierādījums par to, ka attiecīgā persona ir faktiski informēta par tai izsniegto pavēsti ierasties tiesā, būtu jāuzskata par apstiprinātu, ja šī pavēste ir tikusi izsniegta pilngadīgai personai, kura dzīvo kopā ar attiecīgo personu, ja vien šī persona ticami nepierāda pretējo.
- 19 Otrām kārtām, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai Pamatlēmuma 2002/584 4.a panta 1. punktā ietvertais jēdziens “lietas izskatīšana, kurā pieņemts nolēmums” ir jāinterpretē tādējādi, ka tas attiecas uz lietas izskatīšanu pirms pirmās instances nolēmuma, ja attiecīgās personas apelācijas sūdzība ir tikusi noraidīta, neveicot pārbaudi pēc būtības.

- 20 Iesniedzējtiesa atgādina Tiesas judikatūru, kas izriet no 2017. gada 10. augusta sprieduma *Tupikas* (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628), atbilstoši kurai, ja kriminālprocess sastāv no vairākām instancēm, šis jēdziens attiecas uz lietas izskatīšanu, kurā pieņemts nolēmums, ar ko – atkārtoti izskatot lietu pēc būtības gan no faktu, gan tiesību skatpunkta, proti, pēdējā instancē pēc būtības – ir galīgi nospriests par attiecīgās personas vainu, kā arī par tai piespriežamo sodu.
- 21 Iesniedzējtiesa no minētā secina, ka šajā gadījumā tieši process tiesā, kas lemj apelācijas instancē, kurā attiecīgā persona nav piedalījusies, ir noteicošs Pamatlēmuma 2002/584 4.a panta 1. punkta piemērošanai un ka, tā kā attiecīgā persona nav klātienē piedalījusies šajā procesā, tās nodošana ir jāatzīst par prettiesisku un ir jāatsaka pamatlietā aplūkotā Eiropas apcietināšanas ordera izpilde.
- 22 Tomēr iesniedzējtiesa pauž šaubas par judikatūras, kas izriet no šī sprieduma, piemērojamību tādā situācijā kā pamatlietā aplūkotā, kurā attiecīgā persona esot kavējusi savu izsaukumu uz apelācijas tiesas sēdi.
- 23 Šajā ziņā iesniedzējtiesa norāda, pirmkārt, ka jēdziens “lietas izskatīšana” Pamatlēmuma 2002/584 4.a panta 1. punkta izpratnē attiecas tikai uz procesiem, kuros lieta tiek izskatīta pēc būtības. Pastāv atšķirības apelācijas tiesvedības organizēšanā dažādās dalībvalstīs, it īpaši attiecībā uz valsts tiesas pienākumu veikt šādu izskatīšanu gadījumā, ja attiecīgā persona nav piedalījusies.
- 24 Otrkārt, iesniedzējtiesa uzskata – ja apelācijas sūdzība tiek noraidīta, neizskatot pēc būtības, pirmajā instancē pasludinātais spriedums iegūst *res judicata* spēku un tādējādi ir izpildāms, kas nozīmē, ka faktiski tiek lūgta attiecīgās personas nodošana šī sprieduma izpildei. No minētā tā secina, ka Pamatlēmuma 2002/584 4.a panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka jēdziens “lietas izskatīšana” šīs tiesību normas izpratnē attiecas uz izpildāmo nolēmumu.
- 25 Trešām kārtām, iesniedzējtiesa jautā, vai Savienības tiesību pārākuma principam ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums kā *IRG* 83. panta 1. punkta 3. apakšpunkts, saskaņā ar kuru aizmuguriska notiesāšana ir “absolūts šķērslis” tādas personas nodošanai, attiecībā uz kuru ir izdots Eiropas apcietināšanas orderis, lai gan Pamatlēmuma 2002/584 4.a panta 1. punktā, kas ar šo valsts tiesisko regulējumu ir transponēts Vācijas tiesībās, šajā ziņā ir paredzēts tikai fakultatīvs atteikuma pamats.
- 26 Iesniedzējtiesas skatījumā, šī pēdējā minētā tiesību norma nav pilnībā transponēta Vācijas tiesībās, jo *IRG* 83. panta 1. punkta 3. apakšpunktā nav paredzēta iespēja izpildes tiesu iestādei īstenot rīcības brīvību aizmuguriskas notiesāšanas gadījumā.
- 27 Iesniedzējtiesa norāda, ka Tiesa 2019. gada 24. jūnija spriedumā *Popławski* (C-573/17, EU:C:2019:530, 69., 72., 73. un 76. punkts) ir nospriedusi, ka, lai gan Pamatlēmums 2002/584 nav tieši piemērojams, jo tam nav tiešas iedarbības, izpildes tiesu iestādei tomēr ir jāinterpretē valsts tiesības atbilstoši šim pamatlēmumam, lai sasniegtu tajā paredzēto rezultātu, kas izslēdz šo tiesību *contra legem* interpretāciju.
- 28 Iesniedzējtiesa uzskata, ka tā nevar interpretēt *IRG* 83. panta 1. punkta 3. apakšpunktu tādējādi, ka ar to, izvērtējot šķērslī attiecīgās personas nodošanai, tai ir piešķirta rīcības brīvība, kas tai ļautu atzīt šo nodošanu par likumīgu, neraugoties uz šī panta 2.–4. punktā paredzētajiem izņēmumiem. Iesniedzējtiesai, piemērojot Pamatlēmuma 2002/584 4.a panta 1. punkta a)–d) apakšpunktu un

atbilstoši rīcības brīvībai, kam tai šajā ziņā ir jābūt, vajadzētu varēt uzskatīt, ka, ņemot vērā lietas apstākļus, attiecīgās personas tiesības tikt uzklautai ir pienācīgi ievērotas, pat ja tā nav klātienē piedalījusies apelācijas tiesvedībā, un ka tās nodošana tātad ir likumīga.

29 Šādos apstākļos *Kammergericht Berlin* (Berlīnes Augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai ir jāuzskata, ka gadījumā, ja pavēste tiek izsniegta pilngadīgam adresāta māsaimniecības loceklim, [Pamatlēmuma 2002/584] 4.a panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka izsniegšanas tiesu iestādei ir jāsniedz pierādījumi, ka attiecīgā persona pavēsti ir faktiski saņēmusi, vai arī šī tiesību norma ir jāinterpretē tādējādi, ka pavēstes izsniegšana pilngadīgam adresāta māsaimniecības loceklim pierāda, ka faktiski ir notikusi informēšana, ja adresāts ticami nepaskaidro, ka un kāpēc viņš nezināja par pavēsti?
- 2) Vai notikušas apelācijas tiesvedības gadījumā [Pamatlēmuma 2002/584] 4.a panta 1. punktā minētais jēdziens “lietas izskatīšana” ir jāinterpretē tādējādi, ka tas attiecas uz tiesas procesu pirms pirmās instances nolēmuma pieņemšanas, ja apelācijas sūdzību ir iesniedzis tikai apsūdzētais un apelācijas sūdzība ir noraidīta?
- 3) Vai ar Savienības tiesību pārākuma principu ir saderīgi tas, ka Vācijas likumdevējs [IRG] 83. panta 1. punkta 3. apakšpunktā kā absolūtu šķērslī nodošanai ir noteicis aizmuguriskas notiesāšanas gadījumu, lai gan [Pamatlēmuma 2002/584] 4.a panta 1. punktā šajā ziņā ir paredzēts tikai fakultatīvs neizpildes pamats?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

- 30 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Pamatlēmuma 2002/584 4.a panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tad, ja pavēste ierasties tiesā tiek izsniegta attiecīgajai personai, to nododot pilngadīgai personai, kas dzīvo kopā ar to, ir jāuzskata, ka attiecīgā persona ir faktiski zinājusi par šo pavēsti ierasties tiesā, ja vien tā ticami nepierāda pretējo, vai arī attiecīgajai izsniegšanas tiesu iestādei ir jāsniedz pierādījumi, ka attiecīgā persona ir patiešām saņēmusi minēto pavēsti ierasties tiesā.
- 31 Šajā ziņā Tiesa nosprieda, ka tas, ka pavēste ir tikusi nodota trešajai personai, kas apņēmusies nodot šo pavēsti attiecīgajai personai, neļauj viennozīmīgi pierādīt ne faktu, ka attiecīgā persona patiešām saņēma informāciju par savas lietas izskatīšanas laiku un vietu, ne attiecīgā gadījumā – precīzu šīs saņemšanas brīdi (spriedums, 2016. gada 24. maijs, *Dworzecki* (C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, 47. punkts).
- 32 Tādējādi pavēste ierasties tiesā, kas ir izsniegta nevis tieši attiecīgajai personai, bet gan tika nodota attiecīgās personas adresē attiecīgās māsaimniecības pilngadīgai personai, kas apņēmas tai to nodot, pati par sevi neatbilst Pamatlēmuma 2002/584 4.a panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punktā paredzētajiem nosacījumiem, ja izdotajā Eiropas apcietināšanas orderī nav iespējams pārliecināties, vai un, attiecīgā gadījumā, kad šī persona ir faktiski nodevusi šo pavēsti attiecīgajai personai (spriedums, 2016. gada 24. maijs, *Dworzecki* (C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, 54. punkts).

- 33 Iesniedzējtiesa uzskata, ka būtu jāatkāpjas no judikatūras, kas izriet no šī sprieduma, ko tā uzskata par pārāk ierobežojošu. Tā apgalvo, ka drīzāk būtu jāievieš prezumpcija par to, ka pilngadīgais, kas pieder attiecīgās personas mājsaimniecībai, faktiski nodod šai personai tai adresēto pavēsti ierasties tiesā, ko varētu atspēkot, attiecīgajai personai pierādot, ka patiesībā tas tā nav. Šādas prezumpcijas neesamības gadījumā šķērslis attiecīgās personas nodošanai, ko rada aizmuguriska notiesāšana, tās skatījumā, esot “nepārvarams”.
- 34 Jākonstatē, ka šī prezumpcija ir pretrunā Pamatlēmuma 2002/584 4.a panta 1. punkta mērķim aizsargāt personu, kas ir aicināta ierasties tiesā, rūpējoties par to, lai tās rīcībā būtu informācija par savas lietas izskatīšanas laiku un vietu. Tiesa vairākkārt ir nospriedusi, ka, lai sasniegtu šo mērķi, ir viennozīmīgi jāpierāda, ka šī trešā persona ir patiešām nodevusi pavēsti attiecīgajai personai (spriedums, 2016. gada 24. maijs, *Dworzecki*, C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, 46. un 48. punkts).
- 35 Katrā ziņā no minētā sprieduma izrietošo judikatūru nevar uzskatīt par pārāk ierobežojošu.
- 36 No šīs judikatūras izriet, ka pavēste ierasties uz tiesu, kas nodota attiecīgās personas mājsaimniecības pilngadīgai personai, kura ir apņēmusies šo pavēsti nodot attiecīgajai personai, atbilst Pamatlēmuma 2002/584 4.a panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punktā paredzētajiem nosacījumiem tikai tad, ja izdotsais Eiropas apcietināšanas orderis ļauj pārliecināties, ka un, attiecīgā gadījumā, kad šī persona faktiski ir nodevusi šo pavēsti attiecīgajai personai.
- 37 Tādējādi izsniegšanas tiesu iestādei izdotajā Eiropas apcietināšanas orderī ir jānorāda pierādījumi, uz kuru pamata ir konstatēts, ka attiecīgā persona ir oficiāli un faktiski saņēmusi informāciju par savas lietas izskatīšanas laiku un vietu (spriedums, 2016. gada 24. maijs, *Dworzecki*, C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, 46. un 49. punkts).
- 38 Turklāt Tiesa ir atzinusi, ka tad, ja izpildes tiesu iestāde pārliecinās, ka Pamatlēmuma 2002/584 4.a panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzētie nosacījumi ir izpildīti, tā var balstīties arī uz citiem apstākļiem, tostarp uz attiecīgās personas rīcību, kas tai ļauj pārliecināties, ka pavēstes ierasties tiesā nodošana attiecīgajai personai neizraisa šīs personas tiesību uz aizstāvību pārkāpumu. Tieši šajā nodošanas procesa posmā īpaša uzmanība var tikt pievērsta acīmredzamam attiecīgās personas rūpības trūkumam it īpaši, kad izrādās, ka tā ir centusies izvairīties no tai adresētās informācijas saņemšanas (spriedums, 2016. gada 24. maijs, *Dworzecki*, C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, 50. un 51. punkts).
- 39 No tā izriet, ka apstākļi, ka attiecīgā persona nav personiski saņēmusi pavēsti ierasties tiesā, nav “absolūts šķērslis” attiecībā uz to izdotā Eiropas apcietināšanas ordera izpildei. Turklāt nevar izslēgt, ka izpildes tiesu iestāde, pamatojoties uz informāciju, ko attiecīgā izsniegšanas tiesu iestāde sniegusi par attiecīgo personu izdotajā Eiropas apcietināšanas orderī, nonāk pie secinājuma, ka ar šādu pavēsti katrā ziņā tiek ievēroti Pamatlēmuma 2002/584 4.a panta 1. punktā paredzētie nosacījumi vai ka, ņemot vērā attiecīgo lietu raksturojošos apstākļus, attiecīgās personas tiesības uz aizstāvību, neraugoties uz šo apstākli, ir tikušas pienācīgi ievērotas un ka attiecīgās personas nodošana tāpat ir likumīga.
- 40 Tādējādi uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Pamatlēmuma 2002/584 4.a panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tad, ja pavēste ierasties tiesā tiek izsniegta attiecīgajai personai, to nododot pilngadīgai personai, kas dzīvo kopā ar to, attiecīgajai izsniegšanas tiesu iestādei ir jāsniedz pierādījumi, ka attiecīgā persona patiešām ir saņēmusi šo pavēsti ierasties tiesā.

Par otro jautājumu

- 41 Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Pamatlēmuma 2002/584 4.a panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šajā tiesību normā ietvertais jēdziens “lietas izskatīšana, kurā pieņemts nolēmums” attiecas uz lietas izskatīšanu, kurā pieņemts pirmās instances nolēmums, ja attiecīgās personas iesniegtā apelācijas sūdzība ir tikusi noraidīta, neizskatot lietu pēc būtības.
- 42 Citiem vārdiem sakot, iesniedzējtiesa jautā, vai tad, ja, kā tas ir šajā gadījumā, attiecīgā persona nav piedalījies apelācijas tiesvedībā, kurā pieņemts spriedums, ar kuru ir apstiprināts pirmajā instancē pasludinātais nolēmums, atkārtoti neizskatot lietu pēc būtības, šis process ietilpst jēdzienā “lietas izskatīšana, kurā pieņemts nolēmums” Pamatlēmuma 2002/584 4.a panta 1. punkta izpratnē.
- 43 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru jēdziens “lietas izskatīšana, kurā pieņemts nolēmums” Pamatlēmuma 2002/584 4.a panta 1. punkta izpratnē ir jāsaprot kā autonomas Savienības tiesību jēdziens un vienveidīgi jāinterpretē tās teritorijā neatkarīgi no kvalifikācijām dalībvalstīs (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2017. gada 10. augusts, *Tupikas*, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 67. punkts, un 2017. gada 22. decembris, *Ardic*, C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026, 63. punkts).
- 44 Šis jēdziens ir jāsaprot kā tāds, kas aptver procesu, kurā pieņemts tiesas nolēmums par personas, kuras nodošana tiek lūgta saistībā ar Eiropas apcietināšanas ordera izpildi, galīgu notiesāšanu (spriedumi, 2017. gada 10. augusts, *Tupikas*, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 74. punkts, un 2023. gada 23. marts, *Minister for Justice and Equality* (Izpildes nosacītas atlikšanas atcelšana), C-514/21 un C-515/21, EU:C:2023:235, 52. punkts).
- 45 Tiesas nolēmums, ar kuru tiek galīgi izlemts pēc būtības tādā ziņā, ka attiecībā uz to vairs nav parasto pārsūdzības iespēju, ir noteicošais attiecīgajai personai, jo tas tieši skar tās personīgo situāciju saistībā ar vainas atzīšanu, kā arī attiecīgajā gadījumā saistībā ar brīvības atņemšanas sodu, kas tai būs jāizcieš (spriedums, 2017. gada 10. augusts, *Tupikas*, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 83. punkts).
- 46 Tālab šajā procesa stadijā attiecīgajai personai ir pilnībā jāspēj izmantot savas tiesības uz aizstāvību, lai efektīvi paustu savu viedokli un tādējādi ietekmētu galīgo nolēmumu, kurš var ietvert tās individuālās brīvības atņemšanu. Rezultātam, kāds ir šai tiesvedībai, šajā kontekstā nav nozīmes (spriedums, 2017. gada 10. augusts, *Tupikas*, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 84. punkts).
- 47 Konkrētāk, tādā gadījumā, par kādu ir runa pamatlietā un kurā tiesvedība ir norisinājusies divās secīgās instancēs, proti, pirmajā instancē, kam sekojusi apelācijas tiesvedība, Tiesa nosprieda, ka instancei, kurā pieņemts apelācijas nolēmums, vienīgajai ir nozīme saistībā ar Pamatlēmuma 2002/584 4.a panta 1. punktu, jo šajā instancē ir pieņemts nolēmums, ko vairs nav iespējas vienkārši pārsūdzēt un ar ko lieta līdz ar to ir galīgi izlemta pēc būtības (spriedums, 2017. gada 10. augusts, *Tupikas*, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 90. punkts).
- 48 No tā izriet, ka noteicošais elements, lai procesu kvalificētu kā tādu, kas ietilpst jēdzienā “lietas izskatīšana, kurā pieņemts nolēmums” Pamatlēmuma 2002/584 4.a panta 1. punkta izpratnē, ir tas, ka šī procesa rezultātā ir pieņemts galīgi notiesājošs spriedums, ar kuru tādējādi lieta tiek galīgi izlemta pēc būtības.

- 49 Jākonstatē, ka tāda apelācijas tiesvedība kā pamatlietā aplūkotā, kurā ir pieņemts spriedums, ar kuru apstiprināts pirmajā instancē pasludinātais nolēmums, neizskatot lietu pēc būtības, ietilpst šajā jēdzienā, ja ar to tiek galīgi izlemta attiecīgā lieta, – kas tomēr ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.
- 50 Pamatlēmuma 2002/584 4.a panta 1. punkta mērķis ir nodrošināt augstu aizsardzības līmeni un ļaut attiecīgajai izpildes tiesu iestādei, pilnībā ievērojot personas tiesības uz aizstāvību, veikt attiecīgās personas nodošanu, lai gan tā nav piedalījies lietas izskatīšanā, kurā tikusi notiesāta (spriedums, 2017. gada 10. augusts, *Tupikas*, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 58. punkts).
- 51 Taču, ja apelācijas tiesvedība, kas norisinājusies bez attiecīgās personas klātbūtnes, neietilptu Pamatlēmuma 2002/584 4.a panta 1. punkta piemērošanas jomā, jo tā neietver lietas izskatīšanu pēc būtības, sekas būtu tādas, ka šīs tiesību normas piemērošanai atbilstošais būtu pirmās instances process un attiecīgās personas tiesību uz aizstāvību ievērošanu varētu pārbaudīt tikai attiecībā uz šo procesu.
- 52 Šāda situācija nav pieļaujama, jo, kā Tiesa ir nospriedusi, – ja ir paredzētas divas instances, tas, ka attiecīgā persona ir faktiski varējusi izmantot savas tiesības uz aizstāvību pirmajā instancē, neļauj secināt, ka tas tā noteikti ir bijis apelācijas tiesvedībā, ja apelācijas tiesvedība ir notikusi bez šīs personas piedalīšanās (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 10. augusts, *Tupikas* (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 80. punkts). Turklāt apstākļi, ka pirmajā instancē notiesāta persona iesniedz apelācijas sūdzību, lai aizstāvētu savas tiesības, nesamazina tai ar Pamatlēmumu 2002/584 piešķirto aizsardzību.
- 53 Tālāb uz otro jautājumu ir jāatbild, ka Pamatlēmuma 2002/584 4.a panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šajā tiesību normā ietvertais jēdziens “lietas izskatīšana, kurā pieņemts nolēmums” attiecas uz apelācijas tiesvedību, kurā pieņemts spriedums, ar ko apstiprina pirmajā instancē pasludināto nolēmumu un tādējādi galīgi izlemj lietu. Apstākļi, ka šajā apelācijas tiesvedībā lieta netika izskatīta pēc būtības, šajā ziņā nav nozīmes.

Par trešo jautājumu

- 54 Ar trešo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Savienības tiesību pārākuma principam ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā aplūkotais, ar kuru ir transponēts Pamatlēmuma 2002/584 4.a panta 1. punkts, ar kuru izpildes tiesu iestādei vispārīgi ir izslēgta iespēja izpildīt Eiropas apcietināšanas orderi, kas izdots soda izpildei, ja attiecīgā persona nav klātienē piedalījies lietas izskatīšanā, kurā pieņemts attiecīgais nolēmums.
- 55 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka Pamatlēmuma 2002/584 1. panta 2. punktā ir paredzēts noteikums, ka dalībvalstis izpilda ikvienu Eiropas apcietināšanas orderi, pamatojoties uz savstarpējas atzīšanas principu un saskaņā ar šī pamatlēmuma noteikumiem. Ja vien nav izņēmuma apstākļu, izpildes tiesu iestādes var atteikties izpildīt šādu orderi tikai minētajā pamatlēmumā izsmeļoši uzskaitītajos gadījumos. Eiropas apcietināšanas ordera izpilde var tikt pakārtota tikai vienam no tajā ierobežojoši paredzētajiem nosacījumiem. Tādējādi, lai arī Eiropas apcietināšanas ordera izpilde ir princips, izpildes atteikums tiek saprasts kā izņēmums, kas ir jāinterpretē šauri (spriedums, 2017. gada 10. augusts, *Tupikas*, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 50. punkts).
- 56 Tādējādi Pamatlēmumā 2002/584 ir skaidri norādīti, pirmkārt, Eiropas apcietināšanas ordera obligātas (ši pamatlēmuma 3. pants) un, otrkārt, fakultatīvas neizpildīšanas pamati (minētā pamatlēmuma 4. un 4.a pants). It īpaši ar šī paša pamatlēmuma 4.a pantu tiek ierobežota iespēja atteikt Eiropas apcietināšanas ordera izpildi, vienveidīgi un precīzi nosakot nosacījumus, saskaņā

- ar kuriem nolēmuma, kas pieņemts pēc lietas izskatīšanas, kurā attiecīgā persona nav piedalījusies, atzišanu un izpildi nevar atteikt (spriedums, 2017. gada 10. augusts, *Tupikas*, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 53. punkts).
- 57 No Pamatlēmuma 2002/584 4.a panta 1. punkta formulējuma izriet, ka tajā ir paredzēts fakultatīvs pamats tāda Eiropas apcietināšanas ordera neizpildei, kas izdots, lai izpildītu brīvības atņemšanas sodu vai piemērotu ar brīvības atņemšanu saistītu drošības līdzekli, ja nolēmums pieņemts aizmuguriski. Tomēr uz šo iespēju attiecas četri izņēmumi, kas ir izklāstīti attiecīgi šīs tiesību normas a)–d) apakšpunktā, kuros attiecīgajai izpildes tiesu iestādei ir liegta iespēja atteikties izpildīt tai adresēto Eiropas apcietināšanas orderi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 26. februāris, *Melloni*, C-399/11, EU:C:2013:107, 40. punkts).
- 58 Tādējādi izpildes tiesu iestāde var atteikties izpildīt Eiropas apcietināšanas orderi, kas izdots, lai izpildītu brīvības atņemšanas sodu vai piemērotu ar brīvības atņemšanu saistītu drošības līdzekli, ja attiecīgā persona nav piedalījusies klātienē lietas izskatīšanā, kurā ir pieņemts attiecīgais nolēmums, izņemot, ja šajā Eiropas apcietināšanas orderī ir norādīts, ka ir izpildīti attiecīgi Pamatlēmuma 2002/584 4.a panta 1. punkta a)–d) apakšpunktā paredzētie nosacījumi (skat. spriedumu, 2017. gada 10. augusts, *Tupikas*, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 54. punkts).
- 59 No tā izriet, ka izpildes tiesu iestādei ir jāpilda Eiropas apcietināšanas orderis, lai gan lietas izskatīšanā, kurā ir pieņemts attiecīgais nolēmums, attiecīgā persona nav piedalījusies, ja pastāv kāds no šī pamatlēmuma 4.a panta 1. punkta a)–d) apakšpunktā paredzētajiem apstākļiem (spriedums, 2017. gada 10. augusts, *Tupikas*, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 55. punkts).
- 60 Tiesai ir bijusi iespēja precizēt, ka, tā kā šajā 4.a pantā ir paredzēts Eiropas apcietināšanas ordera fakultatīvas neizpildīšanas gadījums, izpildes tiesu iestāde katrā ziņā pat pēc tam, kad tā ir konstatējusi, ka šī sprieduma iepriekšējā punktā minētie apstākļi neattiecas uz personas, attiecībā uz kuru ir izdots Eiropas apcietināšanas orderis, situāciju, var ņemt vērā citus apstākļus, kas tai ļauj pārlicināties, vai, nododot konkrēto personu, netiek pārkāptas tās tiesības uz aizstāvību (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2017. gada 10. augusts, *Zdziaszek*, C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, 107. punkts, kā arī 2020. gada 17. decembris, *Generalstaatsanwaltschaft Hamburg*, C-416/20 PPU, EU:C:2020:1042, 51. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 61 Veicot šādu vērtējumu, izpildes tiesu iestāde tādējādi varēs ņemt vērā attiecīgās personas rīcību. Tieši šajā nodošanas procedūras posmā īpašu uzmanību var pievērst tostarp apstāklim, ka konkrētā persona ir centusies izvairīties no tai nosūtītās informācijas saņemšanas (spriedums, 2020. gada 17. decembris, *Generalstaatsanwaltschaft Hamburg*, C-416/20 PPU, EU:C:2020:1042, 52. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 62 No minētā izriet, ka tad, kad izpildes tiesu iestāde pārbauda, vai ir izpildīts kāds no Pamatlēmuma 2002/584 4.a panta 1. punktā paredzētajiem nosacījumiem, tai nevar liegt pārlicināties par attiecīgās personas tiesību uz aizstāvību ievērošanu, šajā ziņā pienācīgi ņemot vērā visus apstākļus, kas raksturo tajā izskatāmo lietu, tostarp informāciju, kas var būt tās rīcībā.
- 63 Šajā gadījumā no iesniedzējtiesas sniegtās informācijas izriet, ka pamatlietā aplūkotajā Vācijas tiesiskajā regulējumā attiecīgajai izpildes tiesu iestādei ir vispārīgi noteikts pienākums atteikt Eiropas apcietināšanas ordera izpildi aizmuguriskas notiesāšanas gadījumā. Šis tiesiskais regulējums šai izpildes tiesu iestādei neatstāj nekādu rīcības brīvību, lai, pamatojoties uz lietas apstākļiem, tā pārbaudītu, vai pastāv kāda no attiecīgi Pamatlēmuma 2002/584 4.a panta

1. punkta a)–d) apakšpunktā minētajām situācijām, saistībā ar to, vai attiecīgās personas tiesības uz aizstāvību var tikt uzskatītas par ievērotām, un lai līdz ar to lemtu par attiecīgā Eiropas apcietināšanas ordera izpildi.

- 64 Šādos apstākļos jākonstatē, ka šāds valsts tiesiskais regulējums ir pretrunā Pamatlēmuma 2002/584 4.a panta 1. punktam.
- 65 Jāatgādina, ka Tiesa ir nospriedusi, ka Savienības tiesību pārākuma princips ir jāinterpretē tādējādi, ka tas neuzliek valsts tiesai pienākumu atstāt bez piemērošanas valsts tiesību normu, kas nav saderīga ar Pamatlēmuma 2002/584 normām, jo tām nav tiešas iedarbības. Tomēr dalībvalstu iestādēm, tai skaitā tiesām, cik vien iespējams ir jāveic savu valsts tiesību atbilstīga interpretācija, kas tām ļauj nodrošināt rezultātu, kurš ir saderīgs ar attiecīgā pamatlēmuma mērķi (spriedums, 2019. gada 24. jūnijs, *Popławski*, C-573/17, EU:C:2019:530, 109. punkts).
- 66 Lai gan pamatlēmumiem nevar būt tiešas iedarbības, to saistošais raksturs tomēr rada valstu iestādēm pienākumu veikt savu iekšējo tiesību atbilstīgu interpretāciju, sākot no datuma, kurā beidzas šo pamatlēmumu transponēšanas termiņš. Tātad, piemērojot valsts tiesības, šīm iestādēm tās ir jāinterpretē cik vien iespējams attiecīgā pamatlēmuma formulējuma un mērķa gaismā, lai sasniegtu tajā paredzēto rezultātu, un tas tomēr izslēdz valsts tiesību *contra legem* interpretāciju. Atbilstošās interpretācijas princips prasa ņemt vērā valsts tiesības kopumā un piemērot tajās atzītās interpretācijas metodes, lai nodrošinātu attiecīgā pamatlēmuma pilnīgu efektivitāti un rastu risinājumu, kas atbilst tā mērķim (spriedums, 2019. gada 24. jūnijs, *Popławski*, C-573/17, EU:C:2019:530, 72.–77. punkts).
- 67 No tā izriet, ka iesniedzējtiesai, ņemot vērā valsts tiesības kopumā un piemērojot tajās atzītās interpretācijas metodes, pamatlietā aplūkotais valsts tiesiskais regulējums būs jāinterpretē, cik vien iespējams ņemot vērā Pamatlēmuma 2002/584 tekstu un mērķi.
- 68 Tādējādi uz trešo jautājumu ir jāatbild, ka Pamatlēmuma 2002/584 4.a panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesiskais regulējums, ar kuru ir transponēta šī tiesību norma un ar kuru izpildes tiesu iestādei vispārīgi ir izslēgta iespēja izpildīt Eiropas apcietināšanas orderi, kas izdots soda izpildei, ja attiecīgā persona nav klātienē piedalījusies lietas izskatīšanā, kurā pieņemts attiecīgais nolēmums, ir pretrunā minētajai tiesību normai. Valsts tiesai, ņemot vērā valsts tiesības kopumā un piemērojot tajās atzītās interpretācijas metodes, šis valsts tiesiskais regulējums ir jāinterpretē, cik vien iespējams ņemot vērā šī pamatlēmuma tekstu un mērķi.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 69 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (septītā palāta) nospriež:

- 1) Padomes Pamatlēmuma 2002/584/TI (2002. gada 13. jūnijs) par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm, kas grozīts ar Padomes 2009. gada 26. februāra Pamatlēmumu 2009/299/TI, 4.a panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tad, ja pavēste ierasties tiesā tiek izsniegta attiecīgajai**

personai, to nododot pilngadīgai personai, kas dzīvo kopā ar to, attiecīgajai izsniegšanas tiesu iestādei ir jāsniedz pierādījumi, ka attiecīgā persona patiešām ir saņēmusi šo pavēsti ierasties tiesā.

- 2) Pamatlēmuma 2002/584, kas grozīts ar Pamatlēmumu 2009/299, 4.a panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šajā tiesību normā ietvertais jēdziens “lietas izskatīšana, kurā pieņemts nolēmums” attiecas uz apelācijas tiesvedību, kurā pieņemts spriedums, ar ko apstiprina pirmajā instancē pasludināto nolēmumu un tādējādi galīgi izlemj lietu. Apstāklim, ka šajā apelācijas tiesvedībā lieta netika izskatīta pēc būtības, šajā ziņā nav nozīmes.
- 3) Pamatlēmuma 2002/584, kas grozīts ar Pamatlēmumu 2009/299, 4.a panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesiskais regulējums, ar kuru ir transponēta šī tiesību norma un ar kuru izpildes tiesu iestādei vispārīgi ir izslēgta iespēja izpildīt Eiropas apcietināšanas orderi, kas izdots soda izpildei, ja attiecīgā persona nav klātienē piedalījusies lietas izskatīšanā, kurā pieņemts attiecīgais nolēmums, ir pretrunā minētajai tiesību normai. Valsts tiesai, ņemot vērā valsts tiesības kopumā un piemērojot tajās atzītās interpretācijas metodes, šis valsts tiesiskais regulējums ir jāinterpretē, cik vien iespējams ņemot vērā šī pamatlēmuma tekstu un mērķi.

[Paraksti]